

In drie jaar digitaal? Deal or no deal?

Gaan de bibliotheken, met het rapport *Innovatie met effect* in de hand, ervoor zorgen dat we als sector binnen drie jaar vooroplopen in de digitale samenleving? Een bijna onmogelijke opgave. Het innovatievermogen van de bibliotheken werkt traag en in drie jaar verandert er erg veel in de digitale wereld. Bedenk dat *YouTube* pas drie jaar bestaat. Innovatie is mogelijk, mits deze centraal georganiseerd wordt en we stoppen met het financieren van digitale producten die niet aanslaan.

Wat hebben we als bibliotheken laten liggen? In 2008 vierden *Google* en *Startpagina* hun tiende verjaardag. Vooral *Google* zorgde ervoor dat het internetgebruik totaal veranderde en een onderdeel van de samenleving werd. *Startpagina* gaf haar gebruikers de ruimte om op hun vakgebied een eigen linkverzameling te presenteren en deze zelfs commercieel te benutten. Deze dienst zorgde ervoor dat dagelijks miljoenen mensen hun weg vonden op internet.

Langzaam zakt *Startpagina* weg in de belangstelling. Ilsemedia, het bedrijf achter *Startpagina*, zorgt echter voor een nieuwe dienst bij *nu.nl*. Gebruikers kunnen foto's uploaden naar deze site en krijgen een vergoeding bij publicatie. Hiernaast knabbelen nog jongere digitale diensten aan de positie van bibliotheken. In 2001 ging *Wikipedia* van start en is nu een van de meest geraadpleegde bronnen voor informatie zonder dat de bibliotheekwereld er actief aan meewerkt. *YouTube*, pas actief sinds 2006, zorgt voor een ware schokgolf in mediabeleving en informatievoorziening, iedere minuut komt er 13 uur video bij en deze informatie of *infotainment* wordt door miljoenen mensen per dag bekeken.

Hyves

De contactsite *Hyves* bestaat sinds oktober 2004 en is in korte tijd uitgegroeid tot een uitwisselingsbron van allerlei informatie. *Hyves*gebruikers snappen dit en openen daar de <http://bibliotheek.hyves.nl/>. Met het motto: 'Iedereen die ook nog wel eens een boek leest: plaats hier je boekentips, spui je mening en discussieer! Voor alles wat ook maar enigszins met literatuur te maken heeft.' Zo'n 2800 mensen zijn er lid van. Er is nog een kans om als bibliotheken een eigen plekje te openen en daar ook allerlei bibliotheekdiensten te integreren. Echter eind 2008 startte Bruna met een boekengadget 'Mijn Boeken Top 3' op *Hyves*. *Hyves*-gebruikers kunnen de gadget via

Bruna.nl aan hun profiel toevoegen. Door drie boeken te selecteren en een beoordeling te geven kunnen ze hun favoriete boeken eenvoudig via hun profiel delen met vrienden. Vrienden kunnen op hun beurt meer boekdetails opvragen door op de boeken te klikken. De achterliggende informatie wordt door Bruna verzorgd door middel van een link naar de betreffende boekpagina op *Bruna.nl*. Gebruikers kunnen daarbij zelf het design en de subtitel van de gadget bepalen (bron <http://uitgeeftrends.nl/>).

Nederlanders zijn steeds vaker online volgens het onderzoek *Digital World, Digital Life* van TNS NIPO. Gemiddeld hebben Nederlanders doordeweeks 6,3 uur vrije tijd en deze tijd gaat voor bijna 20% op aan surfen op internet. Chinezen surfen met 45% nog meer. Een voorbode voor Nederland? Niet waarschijnlijk, omdat Nederlanders dicht bij elkaar wonen en liever *face-to-face* communiceren. Nederlanders internetten vooral functioneel, bijna 86% internetbankiert. We kijken minder naar videoclips (32%) dan bijvoorbeeld de Zweden die 66% van hun vrije tijd naar *YouTube*-achtige sites kijken.

En de bibliotheken?

Duidelijk is dat bibliotheken meer op internet allerlei diensten moeten aanbieden om ook deze groeiende groep gebruikers te bereiken. Allerlei bibliotheek *start-ups* zijn de laatste jaren ontwikkeld, maar succesvol zijn er maar weinig en innovatief zijn ze al helemaal niet. Wie durft in het website-woud te saneren? Veel sites zitten in de technische tang van externe ontwikkelaars. Een eigen webontwikkelafdeling, gebaseerd op *open source*, zal het innovatieniveau van landelijke bibliotheeksites flink vergroten. *Aquabrowser* en *Zoek&Boek* (om enkele voorbeelden te noemen) zijn bij externe partijen aangekocht en aan het plaatselijke bibliotheekstelsel gehangen. Een erg dure oplossing. Veel eenvoudiger zou zijn deze en

allerlei toekomstige diensten rechtstreeks in de gebruikte bibliotheeksystemen te integreren. Ideaal zou zijn dat er een landelijk bibliotheekstelsel komt. Dit landelijke systeem moet alle bibliotheken aan elkaar koppelen, zodat vernieuwingen aan de bovenkant zijn door te voeren.

Als oplossingen komen in beeld:

- . Samenwerking aangaan met Google op het gebied van informatielevering en vraagbeantwoording.
- . Bibliotheken gaan actief deelnemen aan *Wikipedia* en *Hyves*. Landelijk ondersteuning aan *Wikipedia*.
- . Vooral investeren in de bibliotheeksystemen Vubis en HKA of op weg gaan naar een landelijk systeem. Leners koppelen aan landelijke content, *Hyves*, *Google* enzovoort.
- . Eigen diensten, zoals *Romanadvies* en *Literatuurplein*, uitrusten met *mashup's* en slimme zoekspiders die zorgen voor *grabbing and mixing* van informatie van sites als *Google*, *Wikipedia*, *YouTube* en nieuws, boekensites en eigen gemaakte content.

Tekst en illustratie: Jan de Waal